

biblioteca rao

KAREN MACK
JENNIFER KAUFMAN

Amanta lui Freud

Traducere din limba engleză
ADRIANA BĂDESCU

editura rao

The logo for editura rao features a stylized lowercase "rao" in a bold, serif font, enclosed within a square frame. Below the frame, the words "editura rao" are written in a smaller, lowercase, serif font.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MACK, KAREN

Amanta lui Freud / Karen Mack și Jennifer Kaufman ;
trad.: Adriana Bădescu. - București : Editura RAO, 2014

ISBN 978-606-609-682-9

I. Kaufman, Jennifer

II. Bădescu, Adriana (trad.)

821.111-31=135.1

Lui Molly Friedrich
și Amy Einhorn

Editura RAO

Str. Bârgăului, nr. 9-11, sector 1, București, România

www.raobooks.com

www.rao.ro

KAREN MACK ȘI JENNIFER KAUFMAN

The Freud's Mistress

© 2013, Karen Mack și Jennifer Kaufman

Toate drepturile rezervate

© Editura RAO, 2013

Pentru versiunea în limba română

2014

ISBN 978-606-609-682-9

VIENA, 1895

Sezonul sinuciderilor începuse.

Tânăra așezată la biroul de lângă fereastră cufundă pentru o clipă tocul în cerneala neagră. Penița scârțâia pe hârtie ca gheara unui corb. Afară, cerul avea culoarea cenușii. Încă de la începutul lui noiembrie domnea un frig crunt, iar petice de gheață începuseră să se întindă pe oglinda Dunării. În scurt timp, fluviul avea să înghețe complet, fără a se mai dezgheța până la primăvară. Cu numai o săptămână în urmă citise în *Salonblatt* despre o tânără bogată din aristocrație care, în rochie de mireasă, se aruncase în gol de pe Podul Kronprinz Rudolf. Fata se dusese la fund ca un pietroi, iar trupul ei fusese adus de apă la mal în lințoliul său din satin alb.

N-ar fi crezut niciodată că se va ajunge la așa ceva, dar exact asta se întâmplase și acum era la mila surorii ei, cerându-i ajutorul. Încheiase scrisoarea în zori, chiar în clipa în care bătaia clopotelor de la Sfântul Ștefan răsuna deasupra orașului. Lipise plicul și îl pusese în cutia poștală din fața ușii. Avea să-și amintească pentru totdeauna ziua aceasta. Fiindcă fusese începutul.

CU DOUĂ ZILE ÎNAINTE

Din cer se revărsa o ploaie înghețată, dar femeia care alerga de-a lungul bulevardului nu avea nici palton, nici pălărie. Ducea în brațe o boccea înfășurată în pături aspre, rigide, și povara îi îngreuna mersul, astfel că pășea mai apăsat cu un picior, apoi cu celălalt.

Șuvițe de păr lung și ud îi biciuiau gura și pleoapele, iar la fiecare câteva minute femeia se oprea, mutând bocceaua pe un braț și un șold, pentru a-și șterge cu mâna liberă zloata de pe față.

Traversă Ringstrasse – bulevardul larg, mărginit de copaci, care înconjura centrul Vienei – și trecu pe lângă un șir de clădiri masive de apartamente ce aruncau umbre lucitoare pe caldarâm. Furtuna se întetea, iar ploaia cădea ca o perdea continuă. Orbită de apă, continua să alerge, pleoscăind prin băltoace cu botinele ei din piele, și traversă Schwarzenbergplatz – granița invizibilă dintre aristocrație și restul lumii. Câteva sute de metri mai departe se zăreau ferestrele luminate ale unui șir de locuințe opulente.

Mai devreme, în graba ei de a pleca, nu se mai sinchisise să urce la etaj ca să-și ia paltonul din lână și mănușile, iar acum regreta amarnic decizia pripită. Era înghețată până în măduva oaselor. Idioată, își spuse. Mi-am distrus botinele.

Încetini pasul și trecu prin porțile din fier forjat ale reședinței baronesei, îndreptându-se spre intrarea din spate, a servitorilor. Sună clopoțelul de noapte și apoi ciocăni tare, înjurând în surdină și mutându-se de pe un picior pe altul de nerăbdare. Deschide naibii ușa asta! Simți un junghi surd în coaste în clipa în care o pală de vânt o dezzechilibra ușor. Își ridică povara pe umăr și simți cum o dor degetele bătând în ușă.

Când camerista de noapte își făcu în sfârșit apariția, Minna se năpusti pe lângă ea ca o vijelie. Mult timp ți-a trebuit, remarcă în sine ea, dar murmură un „Bună seara“ de formă și coborî scara slab luminată spre bucătăria de la subsol. Acolo puse cu grijă bocceaua pe un pătuț aproape de „Fiară“, uriașa sobă neagră de lângă spălătorul de vase. Un copil slăbuț și somnolent se ivi tăcut dintre pături, în vreme ce Minna împinse pătuțul mai aproape de sobă, așeză salteaua subțire la locul ei și puse fetița sub lumina unei lumânări care pâl-pâia vag pe un raft din lemn.

– *Fräulein* Bernays, sunteți chemată sus. Doamna sună după dumneavoastră de mai bine de o oră, îi spuse servitoarea de noapte, aranjându-și boneta albă, bine apretată. Toată lumea are de suferit

când plecați... adăugă ea oftând din greu și aplecându-se să șteargă o urmă de noroi de pe scări. I-am spus doamnei că ați ieșit la o plimbare, dar nu m-a crezut, a zis că trebuie să vă fi dus undeva anume...

– Dacă vrei să știi, ne-am îndopat amândouă cu gin. Așa e, Flora?

– Da, *Fräulein*, replică Flora cu un zâmbet slab. Și după aceea ne-am dus la doctor.

– Copilul delirează, spuse Minna. Stai învelită, draga mea, aici e tare frig.

Sufla de undeva un curent de aer rece care o făcea să jinduiască la niște haine uscate, iar capul îi bubuia. Duse mâna la buzunarul fustei și pipăi pachetul cu doctorii învelit în hârtie maronie. Slavă Domnului, era tot acolo!

Ceva mai devreme în ziua aceea o găsisse pe Flora într-o stare deplorabilă, străduindu-se să-și facă treburile, dar tușind atât de tare, încât căzuse în genunchi. De mai multe ori cufundase copila, sughițând și suspinând, într-o baie rece ca să-i scadă febra, dar nimic nu dăduse roade. Fetița părea condamnată – obrajii îi erau aprinși de febră, iar boala se înrăutățea cu fiecare clipă, până ce Minna nu mai suportase. O înfolfolise și, fără a spune nimănui nimic, plecase s-o ducă la medic.

– Mă doare gâtul, scâncise Flora, chinându-se să respire, în vreme ce Minna suna clopoțelul de la ușa doctorului.

– Va avea el grijă de tine, declarase ea cu un aer de convingere pe care însă n-o simțea. Ești sub ocrotirea baronesei, deci o persoană foarte importantă.

Un domn trecut de o anumită vârstă apăruse în cadrul ușii, ștergându-și mustața cu un șervet din pânză. Dincolo, în celălalt capăt al mesei, se zărea o femeie așezată, iar dinăuntru răzbătea miros de carne fiartă și de vin.

– *Herr doktor*, stăpâna mea, baroneasa Wolff, dorește ca acest copil să fie imediat tratat. Este îngrijorată în cel mai înalt grad.

Medicul ezitase o clipă, dar Minna trecuse pe lângă el și începuse să-i înșire simptomele fetiței: febră, tuse, greață, lipsa poftei

de mâncare. Nu existau motive pentru a se îndoi de autoritatea ei în domeniu. Chiar și fără palton și în ciuda hainelor stropite de noroi, era o femeie elegantă – suplă, cu spatele drept, pielea netedă și cu o dicție perfectă. În plus, era o mincinoasă foarte convingătoare.

– Să aibă oare scarlatină? întrebuse Minna urmându-l pe medic spre cabinetul lui din partea din spate a casei.

– O infecție necunoscută... conchisese el după ce examinase copilul. Odihnă la pat timp de cel puțin o lună... așternuturile schimbate de două ori pe săptămână... pastile pentru durere în gât și heroină Bayer pentru tuse...

Minna ascultase dând din cap în semn de încuviințare, conștientă însă că indicațiile medicului vor fi imposibil de pus în practică în locuința respectivă. Și în orice caz, cum naiba își închipuise ea că se va putea descurca? Zilele ei, serile, ba chiar și duminicile ei îi aparțineau baronesei; trebuia să fie mereu la cheremul stăpânei, iar întârzierea atrăgea deseori după sine concedierea imediată. Pusese o mână pe fruntea asudată a fetei, continuând să se gândească la recomandările doctorului.

– Nu mă părăsi! spusese Flora ușor confuză, cu glasul răgușit.

Avea zece ani, dar arăta de șase, și se apucase strâns de fusta ei, știind că se vor despărți.

Minna îi dăduse două linguri din siropul acela lipicios cu miros dulce și-i șoptise ceva la ureche. Fetița se întinsese la loc pe spate și se întorsese cu fața spre perete.

Servitoarea de noapte privi tăcută în vreme ce Minna își prinse câteva șuvițe de păr ud în cocul subțire, își șterse tocurile botinelor cu o cârpă și ieși din bucătărie fără niciun cuvânt. Urcă scara îngustă, spre holul de la intrare pardosit cu marmură, și străbătu rapid un coridor boltit, luminat de un șir de becuri electrice de import. Se opri o clipă în fața salonului stacojiu și își trase sufletul, după care ciocăni ușor în ușă.

– Poți intra, se auzi un glas.

Sanctuarul baronesei arăta ca o cameră în care nimeni nu pătrundea vreodată. Fotolii și canapele din damasc greu, abajururi

din mozaic de sticlă colorată, covoare persane și o colecție de porțelanuri, printre care moșși, pudeli și păsări exotice. Pe o măsuță cu intarsii trona un vas cu crini, iar în colțul de lângă fereastră se afla un birou cu o tavă de argint plină de prăjiturile și sendvișuri albe ca zăpada. Minna afișa un aer calm, dar fața îi era roșie, iar inima îi bătea cu repeziciune, de parcă tocmai spărsese o vază de mare valoare. În plus, mirosul prăjiturelor îi reamintea că toată ziua nu mâncase nimic.

– Bună seara, baroană.

– Ceilalți vorbesc despre tine, replică direct tânăra femeie, cu o voce pițigăiată și rafinată.

Ședea îmbrăcată în rochia ei cu corsetul ca un instrument de tortură pervers și o examina cu o privire care ar fi putut jupui de viu un iepure.

– Nu vrei să știi ce spun? continuă ea. Vorbesc despre ciudățeniile tale – despre faptul că citești mereu, că te plimbi și altele asemenea. Lucruri pe care le-am acceptat, cu toate că mă deranjează destul de mult. Lucruri pe care am reușit să le ignor. Ai întârziat. Unde ai fost?

– M-am dus la farmacist. Flora e bolnavă.

– Pesemne crezi că n-am observat, răspunse baroneasa, făcându-i semn să se așeze în fața ei.

Minna ezită. Rochia îi era udă și ar fi pătat țesătura fină a canapelei. Se așeză delicat pe margine, scoțând de dedesubt o pernă din mătase și punând-o alături.

– Totuși, nu sunt un monstru. Eu însămi i-am spus bucătăresei săptămâna trecută să-i dea micuței dozele zilnice de camfor.

Acesta fiind primul lucru cuviincios pe care baroneasa l-a făcut vreodată față de ea, își spuse Minna. Biata Flora fusese adusă de la țară și angajată să lucreze ca slujnică în vasta reședință a baronesei. De la bun început fetița fusese palidă și slabă, prea fragilă pentru o asemenea slujbă. Avea părul blond pai, ochii de un câprui-deschis ca vinul de Xeres și își petrecea cea mai mare parte a zilei în bucătăria de la subsol, sufocată de abur și de mirosurile grele. Îndatoririle

ei erau numeroase, de la curățarea boilerului și golirea șemineurilor până la frecarea oalelor și spălarea closetelor. Noaptea Minna o auzea deseori plângând până ce adormea.

– Camforul n-a folosit la nimic. Avea nevoie de...

Baroneasa ridică un deget de avertizare, întrerupând-o.

– Eu decid când personalul meu are nevoie de medicație. Și, apropo, când m-a durut pe mine în gât, săptămâna trecută, n-am remarcat să fi dat fuga la farmacist.

Urmă o tăcere încordată, în timp ce baroneasa aranjă pernele pe canapeaua Empire.

– Trebuie să recunosc, reluă ea, că n-am avut niciodată noroc cu voi. Rareori angajez pe cineva din Districtul 2, dar tu ai avut recomandări atât de bune...

Minna n-o contrazise. Nu locuise niciodată în Districtul 2, Leopoldstadt, unde trăiau majoritatea evreilor din clasa mijlocie vieneză, dar simțise deseori amărăciunea antisemitismului. În copilărie se răzbuna uneori pe colegii de școală care revărsau asupra ei un potop de jigniri fanatice, lovindu-l o dată atât de tare pe un băiat, încât îi dăduse sângele pe nas. Crescând însă, constatase că e preferabil să ignore asemenea manifestări, deși încă o mai treceau fiorii când se confruntau cu ele.

– Fiți sigură că unica mea preocupare este binele copilului, spuse ea acum cu o voce joasă, dar fermă.

– Preocuparea ta ar trebui să fie slujba ta. Ești doamnă de companie. Din câte știu eu, nu ai nicio pregătire medicală.

– Ba am. Am lucrat la un medic din Ingolstadt.

– Cum îl cheamă? întrebă sceptică baroneasa.

– Herr doktor Frankenstein, răspunse Minna imediat, cu un aer senin.

Baroneasa o privi câteva clipe surprinsă și apoi zâmbi ironic când înțelese gluma. Se ridică și se apropie de șemineu, luând și coșul de brodat.

– Hai, Minna, continuă ea pe un ton conciliant, trebuie să-ți ceri scuze ca să putem trece mai departe.

– Îmi cer scuze, spuse cealaltă, fără a simți nicio părere de rău.

– Iar eu ți le accept. Oricum, fata n-a fost niciodată sănătoasă. Slabă și tuberculoasă.

Baroneasa se privi în oglinda de deasupra șemineului, atingându-și ușor pieptănătura elaborată.

– Ce părere ai despre coafura asta? Este aceeași ca a Clarei. Cea pe care a avut-o săptămâna trecută la Palatul Imperial.

– Vi se potrivește, replică Minna, privind părul ridicol de bufant și întrebându-se dacă exista cineva pe fața Pământului care să-și poată păstra seriozitatea văzându-l.

– Bine, atunci. O păstrez deocamdată, răspunse baroneasa cu un gest lejer și se așeză la loc pe canapea, cu broderia în poală.

Lumina zilei începuse să pălească, iar încăperea era cufundată în penumbră. Sunetul slab al copitelor de cai și al roților de trăsură pătrundea prin draperiile grele, iar de pe holuri răzbătea uneori vocea câte unui servitor. Mâinile albe, cu pielea netedă, ale baronesei se mișcau rapid pe scena pastorală pe care o broda. Iarbă de un verde pal, cer liliachiu și un ciobănaș cu turma lui.

Mai târziu, Minna urcă două etaje până în camera ei, unde își scoase imediat fusta udă din muselină, juponul de flanel și ciorapii de lână, după care își deschise cei douăzeci de nasturi ai bluzei albe din bumbac. Corsetul foarte strâns îi apăsa coastele și, desfăcându-i șireturile, răsuflă adânc, aruncându-l apoi pe podea. Trebuia să se șteargă bine, fiindcă începuse să miroasă ca un câine ud. Odaia era întunecată, la fel ca starea ei de spirit, pereții fiind vopsiți într-o nuanță nesănătoasă de verde arsenic. Își puse cămașa de noapte și, cu o lumânare în mână, se apropie de măsuța de toaletă, urmată de propria umbră.

Lăsându-și capul pe spate, începu să-și perie părul arămiu des și să-l prindă în piepteni. În tinerețe fusese conștientă de bogăția pe care o reprezentau părul și silueta ei înaltă și suplă. Cu anii însă, vanitatea îi dispăruse. Liniile elegante ale feței și ale gâtului încă se mai zăreau, însă chiar și la lumina lumânării putea vedea ridurile fine din jurul ochilor.

Niciodată nu-și imaginase că, în acest moment al vieții, la aproape treizeci de ani, avea să stea fără să riposteze în vreme ce o tânără care abia dacă avea vârsta ei o certa și aproape că lăsa un biet copil să moară ca un câine. Nu, ar fi fost căsătorită, la fel ca sora ei, Martha, dacă viața ar fi decurs pentru ea altfel, dacă tatăl lor nu și-ar fi pierdut banii și nu ar fi căzut mort în stradă, dacă logodnicul ei n-ar fi murit și el. Dacă, dacă, dacă...

N-avea niciun rost să se gândească din nou la asta. De ani întregi se descurca singură. Nimeni altcineva din familie n-o putea întreține; Martha avea un soț și copii, fratele lor, Eli, se însurase și se mutase departe, așa că apelase la unicele opțiuni care îi rămăseseră – să fie doamnă de companie sau guvernantă. Trebuia să-și croiască propriul drum în lumea asta și, după toate aparențele, avea să facă un nou pas cât de curând.

Își înfășură șalul în jurul umerilor, cuprinzându-se în brațe și încleștându-și degetele în carne, mai sus de coate. Era obosită. Și o durea gâtul. Ieși pe balcon și privi pe fereastră, spre nord.

Un pahar de gin ar fi bun, își spuse, dar se va mulțumi cu o țigară. Aprinse una turcească, subțire, din cele pe care le ținea în sertarul de jos al comodei. Ploaia se domolise, transformându-se într-o păclă de culoarea ardeziei, iar Minna trase adânc aer în piept.

Deseori târziu în noapte, după ce ziua de lucru i se încheia, citea până când lumânarea se îneca într-o bălțică de seu. O parte substanțială a salariului ei se ducea pe cărți, dar nu pe romane la modă, cu slujnice care păcătuiau la mansardă și stăpâni înfierbântați cu ochi alunecoși. Și nici pe plictisitoare cărți de memorii, acele tomuri de gen „nu mă uita“, pe care le păstra până după ce vederea avea să o lase. Nu, ea prefera cărțile serioase, cufundându-se în *Revoluția Franceză* de Thomas Carlyle, care era mai bună decât *Istoria cuceririi normande* a lui Edward Freeman, dar nu deosebit de instructivă. Se chinuse să citească diversele pasaje bombastice din *Despre originea speciilor*, a lui Darwin, și operele lui Heraclit și Parmenide, a căror esență era existența umană.

Iar apoi fusese Aristotel, pe care îl aruncase deoparte după ce constatase că pentru el femeia era doar una dintre diformitățile naturii – *un bărbat neterminat*. Vânduse volumul acela fără niciun regret. Nici Platon nu era cu mult mai bun în această privință, insistând că femeile sunt mai puțin competente decât bărbații. Dar pe de altă parte, nu-i putea ignora pe toți filozofii pentru simplul motiv că aveau convingeri limitate. La urma urmei, Nietzsche, pe care îl iubea de-a dreptul, privea femeile ca pe simple posesiuni... o proprietate menită să servească. Iar Rousseau considera că rolul principal al unei femei era acela de a oferi plăcere bărbaților. Era totuși deprimant.

Dar în beletristică nu exista nimic care s-o irite. De fapt, era antidotul perfect pentru acele momente de plictiseală, deznădejde și singurătate. Alesese romanul epistolar *Suferințele tânărului Werther* de Goethe și *Henric al VI-lea* de Shakespeare (partea a doua, nu partea întâi, care era mai degrabă un tratat istoric și una dintre cele mai slabe piese ale dramaturgului englez, după părerea ei). Pentru simplul divertisment apelase la thrillerul gotic al lui Mary Shelley, *Frankenstein*, pe care îl devorase în numai câteva ore. Apoi mai era și autorul acela vienez de avangardă, pe nume Schnitzler, care renunțase la medicină pentru a scrie piese despre eroi aristocratici și relațiile lor extraconjugale. Fără ironie, fără fraze moralizatoare, doar un studiu sincer, sec, al fenomenului pasiunii. Nu mai citise nimic asemănător. Cerea să ai un gust educat acest Schnitzler – la fel ca măslinile, caviarul sau picturile lui Klimt. Dar în seara asta nu avea să se cufunde în gin, tutun și literatură.

Își trase ghețele pe sub cămașa de noapte, fără a se mai obosi să le încheie numeroșii nasturi, și coborî în cămăruța înghesuită a Florei. Copila era ghemuită în patul ei, ținând în brațe păpușa din cârpe.

În mod normal, Minna ședea lângă ea și-i spunea povești, dar acum Flora nu avea chef de asta. Voia ceea ce ar fi vrut orice copil de vârsta ei. O voia pe mama și voia să meargă acasă. Minna se așeză lângă ea și o luă în brațe; fetița se cuibări mai bine, lipindu-și obrazul de pieptul ei. Îi mângâie ușor părul și începu să fredoneze

încet, până când îi văzu pleoapele tremurând și apoi închizându-se. Când Flora adormi în sfârșit, Minna oftă ușurată.

A doua zi dimineața, baroneasa primi un bilețel de la medicul ei, care se interesa de sănătatea fetei și preciza că toate consultațiile „după program“ erau taxate suplimentar.

– Ești concediată, spuse baroneasa încruntată, fără a privi spre ea în vreme ce o informa că tot salariul restant îi va fi plătit.

În atmosferă nu plutea nimic din tensiunea asociată de obicei cu un stăpân înfuriat și un angajat care nu se căiește pentru purtarea sa. Minna știa că fusese acuzată pe drept. Și nu protestă. N-ar fi avut niciun rost. Mai cu seamă ținând cont de ceea ce avea de gând să facă mai departe.

O oră mai târziu, după ce baroneasa plecă de acasă, Minna își strânse bagajele și le așeză la intrarea servitorilor, apoi îi informă pe toți ceilalți că ea și Flora fuseseră concediate și, luând fetița năucită, se îndreptă spre Gara de Vest. O trimitea acasă.

Flora provenea dintr-un sătuc în apropiere de Linz, unde iernile erau lungi, iar oamenii lucrau pe bani puțin în topitorii, mine sau fabrici. Viața copilei fusese marcată de privațiuni și tragedii – o soră a ei murise de difterie, un frate era în închisoare și nu se știa nimic de tatăl ei, un muncitor necalificat care dispăruse cu mult timp în urmă. Dar Flora își iubea mama cu patimă. „Are părul auriu“, îi spusese ea Minnei într-o seară, „ca o zână“.

Acum îi strânse lângă ea trupul plâpând, îngheșuindu-se una în alta pe peron, pe jumătate înghețate, privind călătorii care așteptau la poartă – femei cu jachete brodate, gulere de blană și valize de călătorie, copii cu părul cârlionțat și haine groase. Fetița părea liniștită acum, și ușurată.

Când trenul opri, Minna și Flora trecură mai departe, pe lângă hamalii în uniformă care așteptau la vagoanele de clasa întâi, cu lumini electrice și compartimente elegante. Urcând fetița în vagonul de clasa a treia, o așeză pe o banchetă din lemn, între două doamne corpolente, una din ele cu un bebeluș adormit pe genunchi.

„Să nu te mai întorci“, ar fi vrut să-i spună în vreme ce-i dădea un sărut pe obrazul cald și îndesa câteva coroane în mâna doamnei de alături, pe care o rugă să aibă grijă ca Flora să ajungă acasă. Dar știa că, în numai câteva luni, fetița va fi trimisă în altă parte. Asta-i era soarta. Și Minna simți un fior visceral de dor și de regret. I-ar fi plăcut, cel puțin, să știe că îi oferea Florei libertatea.

Rămase singură pe peronul pustiu, privind cum se îndepărta trenul, și conștientiză brusc gravitatea situației în care se afla. Nu va obține nicio recomandare din partea baronesei, fără îndoială. Bani mai avea foarte puțini, iar speranța de-a se angaja era inexistentă. Făcu semn unui omnibus, urcă și străbătu în el străduțele pietruite, încercând să ignore panica tot mai acută. Începuse să creadă că nu va găsi niciodată slujba perfectă. O obosea sentimentul acela că mai avea doar un pas până la fericire.

Își luă o cameră într-o pensiune modestă de pe malul Dunării, dar somnul îi veni greu. Orele treceau, iar ea citea, moțâia și se plimba de colo-colo. Ceasul ticăia sonor pe măsura de toaletă și, într-un târziu, Minna se așeză să-i scrie surorii ei. Altcuiva n-avea cui. Nici măcar mamei ei, care abia dacă se descurca din pensia ei de văduvă. Se confrunța cu un alt eșec.

Mai fusese concediată de câteva ori și își dăduse demisia și de mai multe ori. De fiecare dată când avea parte de un astfel de eșec, insista că se simte bine, că îi place independența de care se bucură, libertatea, timpul pe care-l putea petrece la o cafenea citind și vorbind. Și tot de fiecare dată când avea parte de eșec, sora ei o privea compătimitoare și o bătea ușurel pe braț: „Biata Minna! Știi că n-ai o clipă de pace când lucrezi pentru oamenii aceia...“

Voia să facă o baie și să-și schimbe hainele, dar bagajele ei erau încă la reședința baronesei – probabil azvârlite deja pe alee. De îndată ce portarul de zi va veni la lucru, va trimite după ele. Termină scrisoarea și închise plicul. De câțiva ani Martha îi sugerase că soțul ei, Sigmund, nu-și putea permite să primească o altă persoană în casă. Acum, după spusele surorii ei, situația se schimbase. Lucrurile la cabinetul său medical decurgeau mai bine.

Doctorul avea mai mulți pacienți. Și venise pe lume al șaselea copil. Mathilde, Martin, Oliver, Ernst, Sophie și acum Anna. Poate că aveau nevoie de ea.

Minna spera că Sigmund va accepta. Relația dintre ei fusese întotdeauna cordială. Ba nu, mai mult decât atât. În ultimii ani întreținuseră o asiduă corespondență pe teme de interes pentru amândoi – politică, literatură și știință.

Minna închise ochii și și-o imagină pe Martha deschizând scrisoarea și trimițând imediat după ea. Păstră imaginea în minte clipe îndelungi. Și ea, care nu depinsese niciodată de rude, simți imensa ușurare a celui care nu știe.

2

Minna ședea pe trotuarul murdar și înghețat, tremurând în paltonul ei. O dureau degetele de frig când făcu semn unei birje arătoase, încurajată de ideea că se va stabili în sfârșit undeva. „Vino acasă îndată, Minna“, insistase sora ei, în cel mai convingător mod cu putință. „Copiilor le e tare dor de tine. Te așteptăm înaintea de prânz.“

Cerul era acoperit de nori, iar vântul sufla peste apele Dunării; era o altă dimineață de noiembrie cumplit de rece când Minna plecase spre sora ei. Birjarul înalt și slab se arătase inițial curtenitor, când oprise, dar se încruntase imediat când ea se trăsese într-o parte, lăsând la vedere bagajele înșirate pe trotuar, de parcă fusese dată afară. Începuse să bombăne îndesându-i lucrurile în compartimentul pentru bagaje, iar acum, în timp ce străbăteau străzile pustii, clămpănitul lui era aproape la fel de sonor ca tropotul cailor.

Wie lange dauert's? întrebuse ea. Cât mai avem de mers? Omul părea să urmeze „traseul turistic“, de-a lungul Ringului, trecând prin dreptul fiecărei clădiri în stil renașcentist, baroc și neoclasic și subliniind caracteristicile fiecăreia. „Hofburgtheater a fost înființat de împărat în 1874... Hofoper a fost inaugurată de Înălțimea Sa nu la mult timp după aceea, iar Hofmuseum...“ Probabil speră la un bacșiș mai mare, își spuse Minna privind spre orizont, la clădirile și turnulețele gotice ale Vienei, ca niște decorațiuni pe un tort de nuntă.

Cuvintele Marthei avuseseră un ton liniștitor, într-adevăr, însă Minna începea să recunoască neplăcuta realitate, că mesajul ei era

de fapt o salvare, nu o invitație. Nu intenționase să-i impună ceva surorii ei, care cu greu ar fi putut s-o refuze. Ce demoralizant, la acest moment din viața ei, să ajungă într-o asemenea situație! Pe de altă parte, casa Marthei era, deocamdată, un veritabil sanctuar pentru moralul ei aflat la pământ.

Minna privi tulburată la micul ceas de aur prins de broșa mamei ei. Știa ce părere are sora ei cu privire la orice întârziere. Prânzul, *Mittagessen* (supă, carne, legume și ceva dulce), era întotdeauna servit la ora unu fix, nici un minut mai târziu. Nimeni nu intra și nu ieșea din sufrageria Marthei, iar toată munca din gospodărie era făcută cu o precizie militară. Regulile Marthei. Avea să trăiască după regulile Marthei. Așa cum era și firească. La urma urmei, era casa Marthei, soțul Marthei, copiii Marthei.

Familia Freud locuia în Districtul 9, pe o stradă abruptă și aparent banală. Un capăt al ei ajungea într-un cartier rezidențial respectabil, iar celălalt cobora până la Tandelmarkt, piața neîngrijită din apropierea unui canal al Dunării.

Birjarul trase frâiele cailor și închise gura. O singură dată dacă i-ar mai fi pomenit de vreun *Hof* palat, *Hof* teatru sau de un *Hof* orice, Minna ar fi fost în stare să-i frângă *Hof* gâtul. Când birja opri, în sfârșit, pe Berggasse la numărul 19, îi plăti (adăugând și un bacșiș decent fiindcă, la urma urmei, era teribil de frig) cu ultimele ei economii. Ajunsese acasă la sora ei fără bani și fără un plan.

Întotdeauna fusese de părere că imobilul în care locuia Martha avea o fațadă elegantă – cu ferestre ornamentale înalte, elemente baroce și clasice și un aer de grandoare – dacă nu te uitai la prăvăliile de la parter. În stânga intrării se afla măcelăria cușer a lui Kornmehl, iar în dreapta, băcănia lui Wiener. Înfofoliți în haine groase, copiii familiei Freud ședeau pe scări, așteptând s-o salute.

– Cât o să tîi, mătuță Minna? o întrebă Sophie, un îngerăș pelitic de patru ani, cu obraji rozalii și păr cărlionțat, care nu izbuti să zâmbească.

Ceilalți copii se adunară în jurul ei când o văzură coborând din birjă, câțiva smiorcăindu-se și frecându-se la ochi.

Înainte de a putea răspunde, îl auzi pe Oliver, băiatul de șapte ani, strigând:

– Mama, ea unde o să doarmă? Parcă tata spusese că nu avem loc! Martha apărură în prag, ușuindu-i pe cei mici ca pe niște porumbei.

– Dragă Minna! Iată-te! exclamă ea ridicându-se pe vârfuri ca să-și sărute sora pe ambii obraji.

– Martha, nici nu-ți pot spune cât de...

– Oprește-te! Niciun cuvânt, draga mea. Noi suntem cei norocoși.

Minna își îmbrățișă sora, apoi făcu un pas în spate și se uită la ea. N-o mai văzuse de la nașterea Annei, iar înfățișarea ei o luă oarecum prin surprindere. Părul tern îi era pieptănat cu cărare pe mijloc și prins la spate într-un coc sever, iar pe chip i se întipărise o expresie încordată. Părea o persoană care abia ieșise dintr-o ascunzătoare; ochii umflați și roșii îi erau subliniați de cearcăne violacee, iar aspectul ei, de obicei foarte îngrijit, era acum șifonat, aproape neglijent. Martha fusese întotdeauna „sora drăguță“, dăruită de natură cu o față plăcută, ovală, tenul deschis la culoare și buza de sus modelată într-o imitație a arcului lui Cupidon, care îi conferea doza potrivită de atractivitate. Dar acum, după șase sarcini, liniile chipului ei păreau să-și fi pierdut claritatea, iar singura impresie pe care o lăsa era una de osteneală.

– Am fost atât de îngrijorată pentru tine îi spuse Martha luând-o de mână și conducând-o în apartament.

Sophie, Oliver și ceilalți copii le urmară, oprindu-se în hol și împingându-se de colo-colo în încercarea de a o lua unii înaintea altora.

Cele două surori străbătură cu pas lent apartamentul burghez, trecând pe lângă console din lemn de trandafir, măsuțe Biedermeier, covoare persane obosite și draperii care atârnavă pe podea. Mirosea vag a ceară de mobilă și a soluție de lustruit parchet. Copiii veneau în urma lor, orice urmă de cuminenie dezintegrandu-se treptat. Oliver și Martin alergau prin salon ca niște mici diavoli împielitați, răsturnând un scaun, în vreme ce fetele o trăgeau de mânecă pe Minna, încercând să-i atragă atenția.

Dormitorul care îi fusese rezervat era mic și avea o formă ciudată – fosta garderobă a dormitorului principal, cu o fereastră lungă și îngustă deasupra patului. Un vas cu apă era așezat lângă lighenașul pentru spălat, pe comodă se afla o lampă cu gaz, iar așternuturi proaspăt spălate fuseseră întinse pe pat. Camera avea un șemineu micuț, încadrat de faianță decorativă, și un șifonier din lemn sculptat fusesse înghesuit în colț.

Martha o invită în încăpere și trase deoparte perdelele albe din muselină, lăsând lumina palidă a după-amiezii să scalde podeaua din lemn lustruit. Turnă apă într-un pahar și i-l întinse Minnei.

– Pari slabă, draga mea. Mănânci suficient? o întrebă apoi, privind-o cu o expresie meditativă în vreme ce sora ei se așeza pe marginea patului.

Surorile semănau – aveau ochii în aceeași nuanță întunecată, nasul drept și părul des și ondulat, deși Minna moștenise silueta zveltă a tatălui ei, în vreme ce Martha devenea treptat imaginea mamei lor, cu trup durduliu, bine clădit. În tinerețe, diferența nu fusese atât de vizibilă, dar cu anii devenise mai pronunțată.

Se auzi o bătaie în ușa deschisă și Martin, fiul cel mare al familiei Freud, în vârstă de opt ani, se ivi chinându-se melodramatic să-i aducă valizele în cameră. Probabil că avea să fie frumușel peste câțiva ani, își spuse Minna, dar acum era stângaci și ușor bondoc, cu o vânătaie pronunțată sub ochiul drept. Martha se plângea adesea că băiatul intră mereu în necazuri, venind acasă ba cu genunchii juliți, ba cu ochii învinețiți și cu mesaje iritate de la părinții altor copii.

– Ce-ai pățit la ochi?

– Nimic, răspunse băiatul. Cât stai aici?

– Doar la cină.

– Serious? replică el cu speranță în glas, lăsându-i Minnei impresia că problema „mătușii necăsătorite“ nu fusese încă decisă între părinții lui.

3

– E minunată, remarcă Martha, admirând țesătura fină a unei rochii de seară pe care o despacheta Minna.

– Un dar de la o fostă stăpână. Mă rog, nu chiar un dar. Baroneasa o considera demodată și mi-a spus s-o arunc, spuse Minna surâzând.

O clipă mai târziu își aminti o întâmplare din copilărie. Ea și Martha făceau planuri pentru primul bal al sezonului. Asta fusese altcândva și altundeva, iar acum totul părea atât de frivol!

Martha avea optsprezece ani și era, după părerea numeroșilor ei pretendenți, perfecțiunea feminină întruchipată: un metru cincizeci și cinci; față mică și frumoasă; mâini și picioare agile. În ziua aceea splendidă de toamnă, obrajii încă îi erau îmbujorați după plimbarea de dimineață și, în costumașul cenușiu cu botine asortate, avea un aer virginal. Împreună cu Minna traversaseră Ringstrasse, trecuseră de catedrala Sf. Ștefan și de operă, ajungând în inima orașului vechi, unde croitoreasa familiei avea un mic atelier. Mai erau câteva luni bune până la prima petrecere „elegantă“ a sezonului, dar Martha alesese deja materialul pentru rochia ei: șapte metri de brocart galben dublu lat (fără crinolină – prea vulgară și demodată) care urmau să fie măsurăți, tăiați și croiți într-o rochie cu corset strâns, tiranic, merit să sublinieze talia fină și posteriorul micuț al Marthei.

Croitoria era amplasată pe o străduță întunecată și întortocheată, cu caldarâm medieval, înghesuită între o parfumerie și un atelier de tâmplărie care duhnea a lac de mobilă. Îndată ce intraseră,

cele două fete se văzuseră înconjurată de mătase. Nenumărate su-luri de țesătură fină străjuiau pereții, blocând ferestrele, alături de cutii pline cu furnituri, panglici, fundițe și pene. Minna pipăise bogatele țesături franțuzești, elaboratele imprimeuri italiene, satinurile în nuanțe de jad, granat și auriu. Dar unde erau prețurile? se întrebase ea. Nu se vedea nicio etichetă.

– Martha, cât crezi că...

– Oh, Minna, uită-te! E catifea albastră de Prusia! replicase sora ei, privind materialul ca hipnotizată.

– Prietenele tale se vor face verzi de invidie... verzi de Prusia! zâmbise Minna.

La paisprezece ani, era deja mai înaltă decât sora ei mai mare, aproape prea înaltă, cu picioarele și gâtul anormal de lungi și cu claviculele proeminente, vizibile din bluză. Încă nu mergea la petreceri, ca Martha, și nu avea nici măcar o rochie de bal. Se privise în oglinda cabinei de probă, îndreptându-și apoi privirea spre imaginea surorii ei. Obişnuia să facă asta deseori, sperând că silueta ei se va micșora ca prin magie, devenind ca aceea a Marthei, dar, din păcate, nu se întâmpla niciodată așa – un lucru pe care avea să-l aprecieze peste ani.

Dar existau și unele lucruri care o mulțumeau. Și ea, și Martha aveau profilul fin al familiei Bernays, cu pielea albă, imaculată. Însă picioarele ei erau uriașe în comparație cu ale surorii mai mari și, la opt ani deja, nu mai putea face schimb de pantofi și botine cu ea. Apoi era părul, totdeauna desfăcându-i-se din împletituri și zburându-se în jurul feței. Cât despre scrisul ei... era mai neîngrijit decât al Marthei, lucru pe care institutorul nu ezita niciodată să-l sublinieze, recunoscând totuși posac că Minna era cea studioasă în familie.

După probă, surorile străbătuseră braț la braț infinitul arhitectural al Ringului, pășind pe lângă fațadele ornamentate ale clădirilor de apartamente, luând-o apoi pe Kärntner Strasse și trecând de catedrală. Pe vremea aceea cu greu puteai merge undeva fără să vezi militari în uniformă de gală, iar câțiva le zâmbiseră, salutându-le cu mâna la cască. Apoi traversaseră alte câteva străduțe spre canal și spre piața de gros, unde își cumpăraseră prăjituri fierbinți, cu cremă,

în conuri de hârtie și făcuseră cu mâna spre oamenii din ambarcațiunile de pe Dunăre. Lumea lor era pe atunci sigură și lipsită de complicații, lucru pentru care erau recunoscătoare, spre deosebire de majoritatea celorlalte fete. Trecutul pentru ele fusese un coșmar.

Cu zece ani înainte, când familia locuia la Hamburg, tatăl lor, Berman Bernays, fusese închis pentru bancrută frauduloasă. Fusese acuzat pe nedrept, Minna nu se îndoia de asta. Și totuși, vreme de ani persistase o atmosferă de stânjeneală care întunecase reuniunile familiale și celelalte evenimente sociale. Cât timp domnul Bernays fusese în închisoare, mama Minnei afișase un aer de dispreț merit să contracareze rușinea, iar fratele ei, Eli, renunțase la școală, își părăsise prietenii și se dusesse să muncească pentru un unchi din Kiev care făcea negoț ambulant cu textile prin sate. Eli dispărea de acasă cu săptămânile, Dumnezeu știa pe unde, și reapărea secătuit de vlagă și descurajat, cu hainele boțite și mirosind a varză cu cârnați. Tuna și fulgera, plângându-se de mizeria de la țară, de camerele înghesuite din pensiuni, fără chiuveță în cameră, și, mai presus de toate, detesta viața de negustor ambulant. (Ei bine, își spunea Minna, le arătase el tuturor, se mutase în America împreună cu întreaga lui familie și acum era mai bogat decât ei toți.)

N-avea să uite niciodată ziua în care tatăl ei se întorsese acasă. Se oprise în cadrul ușii, părând pe jumătate mort, cu părul încărunțit și nepieptănat, cu barba nerasă. Înfațișarea lui o izbise ca o piatră și îi amuțise pe toți ceilalți din casă. Martha se trăsese înapoi când dăduse să se apropie de ea, așa că tatăl se îndreptase spre Minna.

– Micuța mea *shana madel!* exclamase el, alintând-o așa cum o făcuse de când venise pe lume, „fetița mea frumoasă“.

Întinsese brațele și o strânsese lângă el, iar ea îi simțise oasele prin haine.

Mai târziu în seara aceea, când aprinseseră luminile de Sabat, atmosfera în casă era tăcută, precaută, dar vocea mamei lor căpătase un ton de mânie amestecată cu anxietate care nu mai dispăruse nici peste ani. Resentimentele ei se intensificaseră când domnul Bernays găsisse un post de secretar al unui cunoscut economist și